

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЛЕКЦІЇ, ЯК НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Навчальний процес у вищій школі, зберігаючи традиційні організаційні форми, постійно вдосконалюється. Наукові дослідження та передовий педагогічний досвід доводять необхідність розробки та застосування нових ефективних способів та методів роботи зі студентами, спрямованих на активізацію мислення, формування самостійності, ініціативи, підвищення якості засвоєних знань, розвиток творчих здібностей студентів.

Однією з традиційних форм навчального процесу є лекція, навкруги якої проводяться дискусії відносно місця лекції в системі форм навчання у ВНЗ. Адже в лекції присутні широкі педагогічні можливості: економічність; суворі логічна послідовність викладання матеріалу; генералізація знань і подання їх крупними змістовними блоками; оперативність включення до змісту навчального матеріалу даних про новітні досягнення науки і техніки — і тому вона закономірно є однією з провідних форм організації процесу навчання у ВНЗ. Саме на лекції можна оцінити професійний рівень викладача.

Проблема полягає в тому, щоб знайти прийоми і засоби, які дозволяють більш повно реалізувати науковий та навчально-виховний потенціал лекції, досягнувши при цьому оптимальних результатів у засвоєнні студентами системи наукових знань, формування творчого мислення і активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Засобами активізації пізнавальної діяльності студентів є: засоби ймовірнісного прогнозування предметно-змістовного спрямування лекції; організації первинного лінійного засвоєння знань та вторинного системного оволодіння лекційним матеріалом на основі виділення студентами конструкта лекції, який являє собою коротке композиційне оформлення лекції.

З допомогою факторного аналізу було визначено склад та структуру вмінь студентів оволодіти лекційним матеріалом: обрати оптимальну форму запису лекції, в думках проаналізувати тему та план і визначити, про що буде йти мова в лекції; викли-

кати асоціації і уявлення у зв'язку з темою лекції; «схвачування» основного змісту лекції; розподілити зміст лекції на блоки відповідно з планом; аналізувати і виділяти головне; писати чітко і швидко, використовуючи скорочення слів, умовні позначення, аббревіатуру; складати слідкуючий конспект та тези лекції; узагальнювати та систематизувати сприйнятий на лекції матеріал.

Пропонується методика поетапного формування у студентів вмінь працювати на лекції, яка включає:

1) мотиваційний етап, який передбачає позитивне, зацікавлене відношення до навчаючої діяльності викладача по формуванню таких умінь;

2) змістовно-інформаційний етап, що передбачає повідомлення студентам спеціальної інформації про сутність лекції та види її побудови;

3) підготовчий етап формування елементарних вмінь на основі виконання різних вправ, задач, ділових ситуацій;

4) продвинутий етап вироблення складних інтегративних умінь працювати на лекції за допомогою виконання студентами системи творчих завдань;

5) практичний етап. Використання студентами на лекції знань і вмінь, набутих під час проведення ознайомчих екскурсій на виробничі підприємства або під час проходження практик.

В. М. Соломаха, канд. техн. наук, доц.,
кафедра менеджменту

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНКИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Інтенсифікація процесу навчання — це об'єктивна закономірність і тенденції розвитку народної освіти в умовах впровадження нового покоління освітньо-професійних програм і навчальних планів підготовки фахівців у вищих навчальних закладах.

Інтенсивне навчання будується на основі прогресивних дидактичних ідей, науки, технологій та техніки і здійснюється в синхронній діяльності викладача та студентів у напрямі реалізації поставленої мети навчання, підвищення його ефективності і результативності. Завдання інтенсифікації навчання полягають в